

Правопорушення у сфері публічних грошово-кредитних відносин слід відокремлювати від правопорушень у сфері приватних відносин. Таке відокремлення має значення, зокрема, для встановлення вини особи-правопорушника, адже у другій групі відносин допускається відповідальність і без вини, натомість у першій групі – лише за наявності вини і здебільшого у формі прямого умислу (у діях посадових осіб), рідше – необережності (у діях працівників, службовців банків й інших фінансово-кредитних установ).

Шиленко М.В.

здобувач,

Відкритий міжнародний університет розвитку людини «Україна»

АДМІНІСТРАТИВНО-ПРАВОВА ОХОРОНА СУБ'ЄКТІВ МАЛОГО ПІДПРИЄМНИЦТВА: ЗАРУБІЖНИЙ ДОСВІД

Формою адміністративно-правової охорони суб'єктів малого підприємництва виступає державна підтримка їхньої діяльності. Окремі проблеми адміністративно-правової охорони досліджували у своїх працях вчені: О.М. Бандурка, О.В. Волкович, В.В. Галуцько, Я.В. Греца, М.В. Ковальова, Т.М. Кравцова, В.І. Курило, І.М. Риженко, О.П. Рябченко, І.В. Солошкіна, О.Г. Юшкевич, М.Ю. Тихомиров, досвід державної підтримки малого підприємництва в зарубіжних країнах вивчали такі вчені як З.С. Варналій, О.В. Гарагонич, Ю.М.Бисяга, С.В. Долинський, А.В. Кужель, В.І. Ляшенко, І.М. Ямкова та ін.

Відповідно до теорії адміністративно-правової охорони розробленої В.В. Галуцьком можна стверджувати, що адміністративно-правова охорона (захист) у найвищому розумінні – це динамічні (активні) дії публічної адміністрації, спрямовані на відновлення порушених прав, свобод та законних інтересів фізичних і юридичних осіб, усунення перешкод щодо їх здійснення засобами адміністративного права з можливістю застосування заходів адміністративного примусу та притягнення винних до адміністративної відповідальності; адміністративно-правова охорона (захист) у вузькому розумінні – це позитивний статичний стан адміністративного права, спрямований на попередження правопорушень (профілактику злочинів), усунення перешкод, що здійснюється публічною адміністрацією з метою забезпечення прав свобод і публічних законних інтересів фізичних і юридичних осіб, нормального функціонування громадянського суспільства та держави; адміністративно-правовий захист у найширшому

розумінні складається з елементів адміністративно-правова охорона (захист) у найвищому та широкому розумінні, іншими словами – з сукупності статичної та динамічної діяльності публічної адміністрації, що здійснюється на основі адміністративно-правових норм [1, с. 330].

Державна підтримка як форма адміністративно-правової охорони суб'єктів малого підприємництва – важливий чинник їх активізації в умовах ринкової економіки, що здійснюється органами публічної адміністрації відповідно до Національної Програми сприяння розвитку малого підприємництва з метою охорони та захисту суб'єктів малого підприємництва з урахуванням публічних інтересів держави та приватних інтересів підприємців. З метою створення сприятливих організаційних та економічних умов для розвитку підприємництва держава надає цільові грошові допомоги, земельні ділянки, передає державне майно та засоби виробництва у користування суб'єктам підприємницької діяльності для здійснення ними економічної діяльності. Сприяють підприємцям в організації матеріально-технічного забезпечення та інформаційного обслуговування їх діяльності, підготовці кадрів. За допомогою економічних важелів (цільових субсидій, податкових пільг тощо) держава стимулює модернізацію технологій, інноваційну діяльність, освоєння нових видів продукції та послуг. Надає кредити та інші види допомоги.

Найбільш яскраво взаємовідносини держави та підприємців проявляються через адміністративно-правове забезпечення їхньої діяльності та створений державою правовий механізм. Так, держава законодавчо забезпечує свободу конкуренції між підприємцями, захищає споживачів від проявів недобросовісної конкуренції та монополізму в будь-яких сферах.

Про роль малого підприємництва свідчить досвід промислово розвинутих країн, в економіці яких йому належить значне, а часом і провідне місце. На малий бізнес у цих країнах припадає близько 90–95% усіх підприємств, 40–60% виробництва валового національного продукту, він є роботодавцем майже для 50% працездатного населення [2, с. 56].

Аналіз світового досвіду свідчить, що сприяння та підтримка малого підприємництва є самостійною складовою державної економічної політики в багатьох країнах. Тому існують спеціальні державні (урядові) органи управління (координації) та підтримки малого бізнесу. Наприклад: у Канаді – Міністерство у справах малого бізнесу; в Японії – Національна адміністрація малого бізнесу; в Росії – Державний комітет Російської Федерації з підтримки та розвитку малого підприємництва (створений в червня 1996 року); в Бельгії, Люксембурзі – Міністерство середнього класу; у ФРН, Франції, Італії – підрозділи (департаменти) міністерств економіки, промисловості або торгівлі тощо Поряд із центральними органами місцеві органи влади (штатів, земель,

муніципалітетів) надають всебічну підтримку суб'єктам малого підприємництва [3; 4. с. 165]. Для здійснення державної політики діє спеціальне законодавство, яке врегульовує комплекс питань підтримки суб'єктів малого підприємництва. Реалізується також система державних програм фінансового, технологічного, зовнішньоекономічного, консультаційного, кадрового сприяння суб'єктам малого підприємництва.

У США Адміністрація у справах малого бізнесу (SBA), була створена у 1953 році як незалежне агентство федерального уряду, що забезпечує підтримку для підприємців та малого бізнесу. Основними формами роботи SBA), є збереження і зміцнення економіки країни, дозволяючи створення і життєздатність малого бізнесу та надання допомоги у відновленні економіки громад після стихійних лих і зводяться до надання кредитів, сприяння укладання контрактів і консультування. Кредити видаються через банки, кредитні спілки та інших кредиторів, які є партнерами SBA, за підтримки урядових гарантій на частину кредитів і захисту інтересів малого бізнесу для вирішення проблеми збереження вільного конкурентного підприємства та для підтримки і зміцнення загальної економіки США. Малий бізнес має вирішальне значення для економічного відновлення та побудови майбутнього Америки. Завдяки розгалуженій мережі підрозділів на місцях і партнерських відносин з державними та приватними організаціями, SBA надає свої послуги на всій території США, Пуерто-Ріко, Віргінські острови і Гуам. Надає гранти для підтримки консультування партнерів, у тому числі близько 900 Центрів розвитку малого бізнесу (які більшим чином розташовані у коледжах та університетах) [5].

Малий бізнес в Європі стимулює розвиток конкуренції, «змушує» великі компанії впроваджувати нові технології та поліпшувати ефективність виробництва, ефективність всієї економіки ЄС безпосередньо залежить від успішної діяльності малого та середнього бізнесу. Тому, в рамках Євросоюзу здійснюється політика підтримки малого підприємництва, головна мета якої – збалансування інтересів держави і бізнесу, забезпечення оптимальних умов для підприємницької діяльності, збільшення конкурентоспроможності малого бізнесу. Правове регулювання малого бізнесу в Європі здійснюється шляхом законодавства, розробки і реалізації цільових програм фінансового, технологічного, інформаційного та кадрового сприяння розвитку малого підприємництва. Програми розвитку малого підприємництва ґрунтуються на європейських програмах, що поширюються на багато країн Європи, такі як Німеччина, Франція, Великобританія та інші.

Мале підприємництво в Німеччині є одним з найважливіших секторів економіки. Уряд здійснює підтримку малого підприємництва як фінансову, так і технологічну. Існують спеціально розроблені програми

для розвитку малого підприємництва, зайнятого в сфері науки. До основних програм, спрямованих на розвиток малого та середнього підприємництва в Німеччині належать: «Концепція розвитку науково-технічної політики по відношенню до підприємств малого і середнього підприємництва»; «Стимулювання заощаджень для відкриття власного бізнесу».

Мале підприємництво як самостійний і незамінний елемент ринкової економіки істотно впливає на структурну перебудову в економіці країни, робить певний внесок у збільшення загальних обсягів виробництва, роздрібного товарообігу, сприяє економії та раціональному використанню всіх ресурсів, створює сприятливе середовище для розвитку конкуренції та усунення монополізму в здійсненні підприємницької діяльності.

Відсутність сучасного досвіду підприємницької діяльності у підприємців – одна з основних проблем більшості малих підприємств.

Одним із стратегічних напрямків в організації успішного малого бізнесу в Україні повинна бути дієва підтримка з боку держави та великих компаній, пошук нових методів фінансування малих підприємств і створення орієнтованої на них фінансової інфраструктури.

Список використаних джерел:

1. Адміністративне право України: у 2-х т. підручник Т.1 Загальне адміністративне право. Академічний курс / В.В. Галуцько, В.І. Олефір, Ю.В. Гридасов, А.А. Іванищук, С.О. Короед. – Херсон: ХМД, 2013. – 396 с.
2. Долинський С.В. Становлення та розвиток малого підприємництва на регіональному рівні / С.В. Долинський // Економіка АПК. – 2003. – № 5. – С. 56–61.
3. Варналій З.С. Мале підприємництво :основи теорії і практики: навч. посіб. [Електронний ресурс] / З.С. Варналій. – К.:Знання-Прес, 2002.– Режим доступу:http://pidruchniki.com.ua/m12920522/ekonomika/tehnologiya_zasnuvannya_vlasnoyi_spravi
4. Ямкова І. Державна підтримка підприємницької діяльності громадян / І. Ямкова // Економіка та право. – 2011. – № 3. – С.163 – 167.
5. USA.gov: Small Business Administration (SBA) [Електронний ресурс] From Wikipedia, the free encyclopedia. – Режим доступу : http://en.wikipedia.org/wiki/Small_Business_Administration